

Rodičia zabíjali svoje deti, tisíce ľudí utekali z miest na vidiek a rozšírila sa kriminalita. Aj takto vyzerala morová epidémia, ktorú vnímajú historici zo Slovenskej akadémie vied ako najzávažnejšiu pandémiu v dejinách ľudstva.

V časoch morovej epidémie nastalo vyľudňovanie celých regiónov, ktoré v 14. storočí zmenšilo populáciu niektorých európskych miest o tretinu, niekedy až o polovicu. Smrť blízkych zmenila niektorých ľudí na beštie. Zdraví opustili chorých, takže mnohí skôr pomreli hladom než na chorobu. Služobníctvo si za starostlivosť o svojich pánov nechávalo platiť aj niekoľkonásobok svojej pôvodnej mzdy.

V tých časoch sa výrazne posilnilo aj náboženské cítenie. Mnohí veriaci považovali chorobu za trest boží, čo vyústilo do väčšej popularizácie náboženských pútí. Tak ako dnes, tak aj vtedy platili obmedzenia pohybu ľudí. Stredoveká a aj novoveká spoločnosť nebola vôbec statická, ako si to predstavujeme dnes. Stovky ľudí boli na cestách: cirkevní hodnostári, šľachtici, kupci, vandrujúci tovariši, študenti, ale aj žobráci a tuláci. Všetci títo „putujúci“ ľudia sa stali v prípade vypuknutia morovej nákazy potenciálnymi rozširovateľmi choroby.

Vzhľadom na to sa v ohrozených lokalitách posilnili stráže pri mestských bránach, prípadne sa nasadilo vojsko na izoláciu celého územia. Vytvoril sa takzvaný sanitný kordón, ktorý dodnes ako pojem slúži pre nárazníkové pásmo, ochrannú zónu nielen pred ľuďmi, ale aj myšlienkami.

Prítomná bola aj karanténa, ktorá pôvodne platila v prístavoch, avšak používala sa aj vo vnútrozemskom styku. Karanténa v časoch moru trvala pôvodne 40 dní a neskôr sa znížila na praktickejších 16.

Dôležitým prvkom ochrany pred nákazou boli aj mestské špitály. Tie pôvodne slúžili ako útulok pre starých či chudobných obyvateľov miest a dedín a podľa spoločenskej vrstvy, ktorá sa v nej zdržiavala, aj vyzerali.

Niektoré boli špinavými dierami, plné žobrakov, chudobných starcov a sirôt, niektoré zase pripomínali luxusné apartmány dnešných sanatórií dôchodcov, kde sa o zostarnutých bohatých mešťanov staralo služobníctvo.

V časoch epidémie však v špitáloch mestské orgány izolovali chorých. Tí boli aj vo vlastných príbytkoch, ktoré sa zvykli označovať znamením kríža. Tieto príbytky sa zvykli aj zamurovať, kým sa nakazení nevyliečili alebo nezomreli. Tak ako dnes sa aj v čase morovej epidémie zastavil počas nákazy spoločenský život. Obmedzili sa trhy a jarmoky, verejné kázne, niekedy aj omše, ale aj zasadnutia verejných orgánov: mestských rád, snemov. Nesmeli sa vykonávať pohreby, svadby a ani zábavy, pri ktorých by došlo k zhľuku ľudí. Problémové boli aj cintoríny, na ktorých boli v tých časoch mŕtvi zahrabávaní len malou vrstvou zeme a medzi hrobmi sa bežne žilo. Časom sa tak zaviedla prax masových hrobov, do ktorých sa pochovávalo anonymne a bez ceremónii. Šatstvo po mŕtvych sa muselo spáliť alebo dobre oprat'. Po mŕtvych starých rodičoch ich napríklad nosili deti tak, ako aj po chorých zdraví.

Lekári ako prevenciu zostavovali príručky s charakterom diéty, kde sa odporúčalo zdravým vhodné jedlo ako prevencia. Odporúčala sa konzumácia ľahšie stráviteľného mäsa a vyhýbať sa malo nadmernej konzumácii alkoholu. Oblúbené bolo aj známe púšťanie žilou. Väčšina lekárov však aj tak radila, aby v prípade hrozby morovej nákazy ľudia opustili takéto miesto a ušli čo najďalej.